معنای «مفتاح شهر حادث» در هلال

شاگرد: در مورد هلال از حضرت سجاد علیه‌السلام روایتی هست؛ «جَعَلَكَ مِفْتَاحَ شَهْرٍ حَادِثٍ لِأَمْرٍ حَادِثٍ[1]». این روایت را توضیح می‌فرمایید.

استاد: طوری که من عبارت شریفه را می‌فهمم، هلال، شروع است. در مفتاح، یک دری باز می‌شود. خطاب می‌فرمایند به هلال که خدای متعال تو را کلید شهر جدید قرار داده است. یعنی ماه جدید که یک زمانی را به خودش اختصاص می‌دهد کلید شروعش اهلال هلال است. «لامر حادث»؛ یعنی برای اموری که قرار است در این ماه صورت بگیرد. از احکام تشریعی یا تکوینی. تکوینیات که روشن است، تشریعیات هم به‌معنای بالفعل شدن وجوب است.

مثلاً هلال ماه مبارک، مفتاح امر حادثی است؛ یعنی «صم شهر رمضان»، «فمن شهد منکم الشهر فلیصمه». این امر است. «امر حادث» یعنی امر شرعیای که با آمدن ماه مبارک الآن بالفعل شده است. کلمه «امر» هم تکوینی و هم تشریع را می‌تواند بگیرد.

شاگرد: اینکه هلال مفتاح شهر است... .

استاد: بله، شواهد هست اما برای سائر مبانی هم توجیه‌پذیر هست. اتفاقا روی این جمله چند بار ذهنم مشغول شده است، اما اینطور نیست که بحث را در استظهار تمام کند. ولو بعد از اینکه یک نظری راجح شود، برای شاهد بودن خیلی خوب است.

خب جزوه قبلی را که از مصابیح علامه طباطبایی بحر العلوم رضوان‌الله‌علیه بود شروع کنیم؛ قبل از علامه طباطبایی صاحب المیزان که آلآن معروف هستند، در جواهر که می‌بینید علامه طباطبایی می‌فرمایند، مقصود سید بحر العلوم هستند. در کتب فقهی که العلامة الطباطبایی می‌آید یعنی سید بحر العلوم.

---

[1] دعای ۴۳ صحیفه سجادیه

بازبینی #1
ایجاد شده 10 مه 2026 10:12:31 توسط ... .
به روزرسانی شده 10 مه 2026 10:13:04 توسط ... .